

روزگار یک داوطلب

ماه‌رو

شارمین میمندیزاد
مؤسس جمعیت امام علی(ع)

● ممکن است هر چیزی خواب تو را بپراند. بختک کابوسی یا تشنگی یا حتی صدایی ناخوشایند. انگار که در معصومیت و آرامش خواب، نیست می‌شوی از هرچه درد بیداربودن و بسیار ناخوشایند می‌آید هر چیز که منجر به پریدن از خوابت شود؛ خرخر نفس کوئی پر از زبانه، صدای این کوچه‌های خواب‌زده است که کودکی، کوئی را بختک‌وار پشت سر خود می‌کشد و شیشه و پلاستیک و مقو را از میان زباله‌ها برمی‌دارد و به گونی خود می‌گارد و می‌گذرد. ممکن است این صدای زیر پنجره، خوابت را بیاشوبد. زل آفتاب تابستان سال ۱۳۸۰؛ رودی جاری از کودکان مناطق محروم، با لیندخ، مهری به سنگ وجود من ایستادند تا من را با خنکای طراوت حضورشان که سرچشمه از همه سختی‌ها داشت، تازه کنند. آن سال‌ها در فرهنگ‌سرای انقلاب، معلم الفبای کودکانمان شده بودیم. عکس کودکی‌ها در ماه افتاده بود. همه آن چهره‌های زیبا، پر از زخم‌های درشت و کندی‌های بی‌رحم بود؛ درست مثل سطح ناهموک ماه. سؤال ذهنت بیشتر می‌شد وقتی که چشمت به پاهای کوچکشان می‌افتاد که بندی از انگشتانشان را از دست داده بودند. پیش خود می‌گفتم بیماری سالک، آبله و جذام به زحمت پدران ما از این سرزمین رخت برپسته، پس منشا این زخم‌ها و چاله‌ها چیست؟ شبانه برای پیکیری وضعیت بیماری یکی از کودکان، راهی نعمت‌آباد شدیم. به گاراژی رسیدیم. با کاربری تغییرکرده بازنافت زباله، چاله‌های اثاثک‌های تعمیر ماشین پر شده بود و در هر اتاقک روی زیراندازی خانوادهای پرجمعیت زندگی می‌کردند. اهل گاراژ، زباله‌های جمع‌آوری‌شده را به حیاط گاراژ می‌آوردند و کوهی از آشغال می‌ساختند و شبانه تا نزدیکی صبح در دامنه این تغه، مشغول تفکیک زباله‌ها می‌شدند. به محض ورود به این گاراژ، احساس انسان‌دوستی جای خود را به وحشت از موش‌های بی‌شمار درشتی می‌داد که زیر زباله‌ها می‌جنبیدند؛ موش‌هایی که اگر محکم پا بر زمین می‌کوبیدی، از نو نمی‌ترسیدند و مختصر تکانی می‌خوردند و به جودین آنچه که زیر دندان داشتند. ادامه می‌دادند. در شدت تاریکی کابوس‌وار آن خانه، پتوی مقابل در ییغوله‌ای را کنار دم، زهرا رحیمی، مدیرعامل امروز جمعیت امام علی(ع)، دخترچهای تبادار را به آغوش نگرانی‌اش گرفته بود. او پیش‌تر از ما خود را به پایین آن طنک‌ک رسانده بود. ناگهان در آن ظلمت مرگ‌آور، چشم به چشم وقاحت حضور موش‌هایی بزرگ افتاد که زیردندان چیزی را می‌جویدند. آنها پیش‌تر از همه در آن خانه بودند. کمی که گذشت، به طغّ احتمال کودک‌آزاری، به زخم‌های بدن فرزندانشان اشاره کردیم. مادر با خنده بی‌تفاوتی، زخم روی دست‌هایش را نشان داد و گفت: «کار موش‌هاست». شب‌ها بیهوش از خستگی کار، بر زمین سماجت موش‌های گرسنه می‌افتادند؛ عادتشان شده بود تحمل ندان‌هایی که صورت زیبای بیداری‌شان را می‌تراشید یا بندی از انگشتشان را می‌خورد؛ تا اینکه بخوانند از خوابِ دوشین بیدار شوند و موش‌هایی را که تحت هیچ شرایطی از خانه نمی‌روند، برانند. انگار که در معصومیت و آرامش خواب، نیست می‌شدن از درد و رنج زباله‌گردی بیداری‌شان؛ حتی اگر موشی به تراشیدن خواب کودکان‌شان آمده باشد. دست خواب کودکی، موشی را از معصومیت چهره‌اش کنار می‌زند و اصرار موشی دیگر، عاجزش می‌کند و از خستگی «نمی‌توانم بیدار شوم، نمی‌خواهم بیدار شوم»، تسلیم می‌شود. پیر اشک‌هایم درمی‌آید از تصور درد کودکی مظلوم که در شب این شهر، زیر دندان‌های موش‌ها، ماه‌رو می‌شود؛ زمانی که نمی‌توانیم بیدار شویم یا نمی‌خواهیم بیدار شویم.

شرق، شهرزاد همتی؛ دوباره بعد از سال‌ها دور هم جمع شده بودند؛ با صورت‌های مصمم و خنده‌هایی کم‌رنگ که ردش در چشمان‌شان پیدا بود. آمده بودند تا اولین نشست رسمی‌شان، چراغی باشد برای ادامه راهی که سال‌ها از ادامه‌اش باز مانده بودند. کنشگران حوزه زنان به بهانه انتخابات شوراها و ریاست‌جمهوری دوباره دور هم جمع شده‌اند؛ جلساتی که شروعش از دو ماه پیش کلید خورد و صبح روز گذشته منجر شد به ارائه بیانیه‌هایی با هدف طرح مطالبات جنبش زنان از رئیس‌جمهور آینده و شورای شهری که قرار است صندلی‌های خیابان بهشت را تسخیر کند.

بعد از هفته‌ها کچش‌کاری و صحبت و تهیه پیش‌نویس و جمع‌آوری امضا، روز گذشته فعالان حوزه زنان در نشستی خبری از مطالبات خود با ۱۸۰ امضا رونمایی کردند؛ مطالباتی که حقوق حقه و نادیده‌گرفته‌شده زنان را به علت مسائل و مشکلاتی که کشور همیشه درگیر آن است، دوباره بررسی می‌کند. این بار زنان جوان در حوزه زنان، برگزارِ جلسات را به دست داشتند. بزرگ‌ترها فرصت دادند تا جوان‌ها مراسم برگزار کنند و بیانیه را به کمک آنها بنویسند. فرصتی که سال‌های سال در پاهای و نهادهای بزرگ‌تر، از جوانان گرفته می‌شد و نمی‌گذاشت دیده شوند. دو بیانیه مجزا برای آنکه بتوانند خواسته‌های اجرایی خود را بدون واسطه به دست‌کانندهای امروز برسانند که هر دوره انتخابات مسئله زنان به‌عنوان مهم‌ترین دغدغه آنها مطرح می‌شود و بعد از اتمام انتخابات، این زُست روشنفکری نته‌تها دردی از آنها دوا نمی‌کند، بلکه می‌تواند مانع و سنگی برای کارهای دیگرشان باشد.

در دو بیانیه مجزای تهیه‌شده، قرار شد مطالبات مطرح‌شده پس از انتشار در رسانه‌ها، به دست کاندیداهای ریاست‌جمهوری و شورای شهر برسد و پس از آن نیز فعالان حوزه زنان بعد از تمام‌شدن کارزار انتخابات، پیکیر اجرایی‌شدن این مطالبات از سوی نهادهای مربوطه باشند. در مقدمه بیانیه مطالبات زنان از ریاست‌جمهوری آمده است: «پیکیری مطالبات برابری خواهانه و تلاش برای تحقق آنها از سوی کسانی که دغدغه ساختن جامعه‌ای برابر و در دور از تبعیض‌های جنسیتی را دارند، به دوران انتخابات محدود نمی‌شود و اراده و تلاشی مداوم می‌طلبد. بااین‌حال انتخابات در ایران همواره فرصتی برای طرح مطالبات مهم ما فراموش‌شده یا به‌تئمرنرسیده جامعه است و تا زمان تحقق کامل جامعه مدنی ارتگذار، ضرورت بهره‌گیری از این مجال بیش از هر زمان دیگری احساس می‌شود».

مطالبات مطرح‌شده در این بیانیه، به مسائلی مانند وضعیت اشتغال زنان، پیکیری حقوق مدنی آنها و بازنگری در قوانین تبعیض‌آمیز میان زنان و مردان، ملزم‌کردن کارفرما برای پرداخت دستمزد یکسان به زنان و مردان، تهیه فرصت شغلی برابر برای زنان و مردان پرداخته است؛ اما در نشست امروز، فعالان زن تاکید کردند مهم‌ترین درخواست‌های مورد پیکیری‌شان از رئیس‌جمهور آینده کشور، در دو بند این بیانیه آمده است. آنها گفتند همه ما می‌دانیم که سهم زنان از بازار کار کشور کمتر از ۱۵ درصد است و ما می‌خواهیم در دوره جدید ریاست‌جمهوری این میزان حداقل دو برابر شود؛ آن‌هم در شرایطی که روزه‌روز بر تعداد زنان سرپرست خانوار افزوده می‌شود و از طرف دیگر، زنان به علت مسائل اقتصادی مجبور هستند پایه‌های مردان کار کنند. از طرفی زنان به‌عنوان بخشی از نیروی انسانی این کشور، حق دارند فرصت برابر شغلی در شان خود و همپای مردان داشته باشند.

مسئله دیگری که مورد بحث و درخواست زنان کنشگر قرار گرفت، تخصیص ۳۰ درصد مسندهای

وزارتی و مدیریتی به زنان بود. آنها در بیانیه خود به‌صراحت عنوان کرده بودند اختصاص حداقل ۳۰ درصد از کابینه به زنان توانا و برابری‌خواه. مطالبات حداقلی و به‌تعویق‌افتاده دیگری است که لازم است در دولت آتی محقق شود.

از بندهای دیگر بیانیه‌ای که به امضای کنشگران زن رسیده بود، می‌توان به افزایش بودجه ورزش زنان برای ارتقای سطح حرفه‌ای ورزشکاران زن و رفع نابرابری‌های موجود در ورزش‌های قهرمانی، تلاش برای رفع تبعیض از ورزش زنان در رسانه ملی و توجه ویژه این رسانه به مسابقات زنان در رشته‌های مختلف ورزشی، تلاش برای رفع موانع حضور زنان در مسابقات بین‌المللی، ازجمله محدودیت‌های مربوط به پوشش ورزشکاران زن و تصمیمات خارج از قانون و گاه گزینشی در این حوزه و... اشاره کرد.

در این نشست خبری، درباره مطالبات زنان از شورای شهر نیز بحث و بررسی شد. ایمن‌سازی فضای عمومی و بی‌دفاع یا متروک شهری و تغییر کاربری فضای ناامن برای زنان از طریق نورپردازی معاین، ایجاد بازارهای محلی- منطقه‌ای امن برای دست‌فروشان به‌ویژه دست‌فروشان زن و توقف سیاست کنونی مدیریت شهری مبتنی بر اولویت وسایل نقلیه به انسان‌ها و سپس حذف بیلبرودهای تبلیغاتی از پل‌های عابر پیاده به منظور ایمن‌کردن آن برای رفت‌وآمد زنان، اختصاص فضایی متناسب برای زنان در وسایل حمل‌ونقل عمومی به منظور تسهیل تردد و تحرک زنان در فضای شهری، تلاش برای نفی رویکرد متهم‌انگاری زنان در زمینه بی‌روز آزار خیابانی از طریق فرهنگ‌سازی، پیام‌رسانی عمومی و تبلیغات بخش‌هایی از مطالبات زنان در این بیانیه بود.

سخنران ابتدایی این مراسم، فاطمه گوارایی، روزنامه‌نگار و فعال حقوق زنان بود. وی در ابتدای سخنان خود تصریح کرد: «تحلیلگران علوم اجتماعی جنبش زنان را درحال حاضر ذیل جنبش‌های اجتماعی جدید و معاصر تعریف می‌کنند. چرا؟! به علت اینکه هدف‌داربودن، هوشمندی در درک موقعیت، استفاده از فرصت‌ها، دفاع از جهان زیست معطوف به جامعه مدنی، بسط حقوق شهروندی، توجه به جنبه‌های فرهنگ و شیوه‌های زندگی، متمایل به ایجاد دولت عقلانی، غیرانزاری، متکی به رسانه‌های جمعی و ... آن باعث شده با جنبش‌های اجتماعی جدید، دارای حوزه علائق مشترک باشد». گوارایی افزود: «دو انتخابات ریاست‌جمهوری و شورا‌های شهر و روستا در جریان است. هر دوی این انتخابات‌ها و نتایج حاصل از آن برای فعالان و کنشگران حقوق زنان دارای اهمیت است». مهم‌ترین نکاتی که در صحبت‌های این فعال

جامعه

در نشست هم‌اندیشی فعالان زن و رونمایی از مطالبات زنان از رئیس‌جمهور آینده و شورای شهر مطرح شد

سهم ۳۰ درصدی می‌خواهیم

پیش‌نویس

حقوق زنان به آنها اشاره شد مواردی از این دست بود: در انتخابات ریاست‌جمهوری تداوم روند تغییر، مستلزم تقویت نیروهای حامی تغییر در نظام سیاسی است، در انتخابات شوراها نیز تداوم روند تغییر، با فعال‌شدن بیشتر جامعه مدنی و تقویت و توانمندسازی آن منظر است. به گفته گوارایی، هر دوی این انتخابات تأثیرات بسیاری بر تعمیق روند دموکراسی در ایران کنونی و آینده دارد زیرا این امکان را فراهم می‌کند تا امکان بیشتری برای پایه‌ریزی مبانی فرهنگ دموکراتیک فراهم آید و بستر مناسبی برای بازتاب دیدگاه‌های جامعه مدنی و نیروهای اجتماعی پدید آورد.

زیا جلالی، فعال حوزه زنان و ناشر، نیز سخنران دیگر این مراسم بود. وی اظهار کرد: «مطالبات زنان دو دوره خیلی پررنگ شده است، من می‌خواهم بحثم را روی بیان مطالبه و اینکه مطالبه چه جایگاهی برای نهادهای مدنی دارد، متمرکز کنم و درعین‌حال تأثیر این کنش‌هایی را که نهادهای مدنی از جمله جنبش زنان و نهادهای فعال زنان در این زمینه روی گفتمان‌های مسلط گذاشته‌است بیان کنم. هر چه ناامیدانه روی این مطالبات نام مطالبات عمل‌گرا گذاشته‌ام. ۴۰ سال از انقلاب اسلامی و ۱۱۱ سال هم از انقلاب مشروطه گذشته است؛ دو انقلابی که با انگیزه تغییر پیش آمدند. از آن روزی که نکرش‌ها و تحلیل‌ها و گفتارها باید تغییر کرده باشند. ۲۰ سال پیش، ما فعالان زنان مهم‌ترین خواسته مدنی‌مان پیرامون فعالیت و مشارکت زنان در عرصه‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی و ازبین‌کردن موانع قانونی و فرهنگی این مشارکت بود. اما اکنون جای خوشحالی است که صحبت از سهم‌خواهی زنان از قدرت و جایگاه‌های تصمیم‌ساز می‌شود». وی تصریح کرد: «خواسته‌های ما باید دقیق‌تر و برایی خوانانه‌تر باشد. لزومی نیست به کتاب‌های آکادمیک مراجعه کنیم تا برآیمان مسجل شود شکل‌گیری گفتار جامعه از درون واقعیت‌های زیسته و در نتیجه فاصله‌های جنسیتی بر می‌آید. درعین‌حال می‌دانیم جامعه این تفاوت‌ها را شکل می‌دهد و این تمایزها را تقویت و ارزش‌گذاری می‌کند». جلالی خاطرنشان کرد: «ما باید به نوع و جنس مطالبات خود توجه کنیم. وجود یک نهاد یا سمت نمادین چه تأثیری در شرایط زنان ما خواهد داشت؟ از طرفی آن چیزی که برای جامعه مدنی نظاره‌گر جالب شده که سطح بیان مطالباتی است که در گفتار و در برنامه‌های سیاسی امروز رایج شده که هم از سوی نهادهای زنان و هم از جانب نماینده‌ها و کاندیداهای ریاست‌جمهوری به یک میزان ارتقا پیدا کرده است. تحلیل این امر فرصت بیشتری می‌طلبد، اما این نشان از دینامیسمی دارد

که موجب ارتقای شنوایی صدای جامعه و ضرورت بازتولید گفتار آن شده و همین پدیده، ارتقا در سطح گفتار مسلط به حساب می‌آید». جلالی در پایان افزود: «آنچه می‌خواهم بر آن تاکید کنم این واقعیت است که گفتار مطالبه‌گر از سوی نهادهای نزدیک به قدرت به‌نوعی از مطالبات جامعه پیشی گرفته و باید به آن توجه کرد. این نکته بیانگر چند مفهوم است که باید راجع به آن بحث کرد؛ اول اینکه جامعه زنان در بیان خواست‌هایش محافظه‌کارتر شده یا لزومی برای تبیین آن در این برهه نمی‌بیند، دوم اینکه گفتار مسلط در عین اینکه با گویش جامعه به توصیف خواسته‌هایش می‌پردازد، از یک‌سو سطح مطالبات را بالا می‌برد که از آن استفاده انزاری می‌شود و از سوی دیگر دولت عمادا گفتمان‌های زنان را در سیاست خود می‌گنجاند که نتایج مثبت کنش اجتماعی است».

در ادامه این همایش نگین باقری، روزنامه‌نگار و فعال حقوق زنان، بیان کرد: «از دیرباز تا امروز محدودشدن زنان به خانواده، مبتنی بر ریشه‌های طبیعی سرشت زنان تبیین می‌شد. محروم‌کردن زنان از حقوق مدنی و ساسی‌شان این‌گونه توجیه می‌شد که زنان فطرتاً برای فعالیت‌های سیاسی و اقتصادی در خارج از خانه مناسب نیستند. اما امروزه با تلاش زنان بزرگ تاریخ این گزاره‌ها عمداً طرد شده و زمینه‌های حداقلی برای حضور زنان در سیاست، اقتصاد و اجتماع فراهم شده است. با این‌حال این تلاش‌ها هنوز به همراه خود قوانین ضدتبعیض را نیاورده‌اند. هنوز نرخ اشتغال زنان از حدود ۱۵ درصد بالاتر نرفته، هنوز راه بسیار طولانی اصلاح قوانین مدنی و... باقی مانده است. همچنان راه زنان در عرصه‌های بسیاری از فعالیت‌های ورزشی با ممانعت‌های کلیشهای ربه‌روست. گرچه ناامیدانه برخی از این درخواست‌ها را بدون اندکی تغییر از صندوقچه قدیمی مطالبات زنان از دهه‌ها قبل دوباره تکرار کرده‌ایم، اما این بار از روی ناچاری امیدواریم با گسترش امکان فعالیت مدنی دغدغه‌مندان حوزه زنان بتوانیم در چهار سال آینده سهمی در تاریخ داشته باشیم؛ سهمی که مقابل سرسپردگی‌های جنسیتی مقاومت کرده و می‌خواهد شکل دیگری از بودن در عرصه اجتماع را تجربه کند و صدای دیگری را به طنین اندازد. سهمی از زنانی که چیزی بیشتر از جغرافیای تحمل‌شده خانه خواسته‌اند و به جای سوزنه مسلط تاریخی مرد، امکان‌های دیگری برای زیستن معرفی می‌کنند».

فاطمه صادقی، استاد دانشگاه نیز سخنران مهمان این نشست مطالبه‌گری بود. صادقی در بخشی از سخنان خود تصریح کرد: «بعد از دوم خرداد در ایران شاهد این بودیم که مطالبات زنان به صورت عمومی‌تری در فضای جامعه مطرح شد و این سؤال مورد بحث قرار گرفت که زنان در جمهوری اسلامی چه نقشی دارند و چه‌کاره‌اند؟ به واسطه جنبش اصلاحات، زنان می‌توانستند مطالبات خود را در جامعه طرح کنند اما بعد از شکست اصلاحات جنبش زنان هم کم‌رنگ شد. بعد از سال ۸۴ گسستی در جنبش زنان رخ داد که به واسطه فضای سیاسی کشور باعث از دست‌رفتن توان فعالان زن شد. بسیاری مهاجرت کردند و بسیاری دیگر فعالیت در این مسیر را کنار گذاشتند اما آیا این یعنی حالا که فضای شکل گرفته باید به همان مسیری که ما در دهه ۸۰ طی می‌کردیم برسیم؟ نه. امروز اما در شرایطی که جنبش اصلاحی وجود ندارد می‌توان جنبش زنان را احیا کرد. جنبشی که باید گسترده‌تر از منعکس‌کردن مطالبات باشد و در مقابل، جامعه و حضور زنان در فضای شهر را به رسمیت بشناسد.

ادامه در صفحه ۱۷

یادداشت

کار صنفی و انتخابات ریاست‌جمهوری

مهدی بهلولی
عضو کانون صنفی معلمان

● به نزدیک‌شدن به انتخابات ریاست‌جمهوری، یک بحث بسیار مهم در میان برخی کنشگران صنفی و مدنی این است که آیا با رویکردی صنفی می‌توان به این انتخابات گذاشت و از نامزد یا نامزدهایی خاص اعلام حمایت کرد؟ یا اینکه چون انتخابات ریاست‌جمهوری یک رخداد سیاسی است پیوند سراسر و استواری با کار صنفی ندارد و پا گذاشتن به این فضا «سیاسی» کردن کار صنفی است؟ این بحث البته چندین‌سال است که در میان برخی کنشگران صنفی و از آن میان کنشگران صنفی فرهنگیان و تشکل‌های صنفی آنان مطرح است و همواره در زمان انتخابات ریاست‌جمهوری، گسترده‌تر از هر زمان دیگری مطرح می‌شود. برخی البته بر «غیرسیاسی» بودن تشکل صنفی تاکید می‌کنند و پا گذاشتن به انتخابات را خلاف اصل کار صنفی می‌شمارند. نگارنده به‌هیچ‌رو به این دیدگاه باور نداشته و ندارد و آن را یک ساده‌اندیشی درباره کار صنفی می‌داند. در سطح جهان و در زمینه نهادهای مدنی فرهنگیان، فدراسیونی وجود دارد به نام «آموزش جهانی» (EIJ). در تارنمای آموزش جهانی، نمایندگی سازمان‌های آموزگاران و دیگر کارکنان آموزش‌وپروش سراسر جهان را برعهده دارد. بزرگ‌ترین فدراسیون اتحادیه‌های جهان است که سی میلیون از کارکنان آموزش‌وپروش، در نزدیک به چهارصد سازمان و در ۱۷۰ کشور و منطقه سراسر جهان را نمایندگی می‌نماید». نکته مهم این است که این فدراسیون در هیچ‌کجا، خود را نهادی «غیرسیاسی» معرفی نمی‌کند و همواره از صفت «استقلال» بهره می‌گیرد. برخی از مهم‌ترین تشکل‌های این فدراسیون در انتخابات ریاست‌جمهوری کشورهای خود شرکت می‌کنند؛ برای نمونه دو تشکل بزرگ آموزگاران آمریکا که عضو آموزش جهانی هستند و هر دو در گذشته از اواما و کلیتون حمایت کرده‌اند. یک نهاد مدنی می‌تواند در انتخابات، با حفظ استقلال خود از جناح‌های سیاسی، از جناحی پشتیبانی کند که گمان می‌کند منافع صنف خود را بهتر و بیشتر تأمین می‌کند. حتی برخی کرایش‌های سیاسی هم ممکن است با حفظ استقلال و مرزبندی خود از برخی جناح‌های دیگر، از آنان پشتیبانی کنند. استقلال به معنای هضم‌نشدن در یک کرایش یا جناح سیاسی است، نه به‌سادگی چشم بر تفاوت‌ها بستن و سراسر بیرون از گودایستادن در رخدادی که می‌تواند پیامدهای مثبت یا منفی چشمگیری بر صنف بگذارد. یک نهاد مدنی می‌تواند در انتخابات از شخص یا جناحی سیاسی اعلام حمایت کند و هم‌زمان حق انتقاد از آن را هم برای خود محفوظ بدارد. کار صنفی با نگاه ضروصدی و ایدئولوژیک پیش نمی‌رود و با اینکه چشم به آرمان‌هایی بزرگ همچون عدالت و آزادی دوخته است، در عمل می‌کوشد واقع‌بینانه گام بردارد و تفاوت‌های خرد را هم در نظر بگیرد. تا زمانی که خاستگاه، صنف و تأمین منافع آن باشد، می‌توان از سیاست و امکانات آن به سود صنف کمک گرفت. در ایران و در سال ۸۸، نهادی همچون کانون صنفی معلمان ایران، در انتخابات ریاست‌جمهوری وارد شد و از دو نفر از نامزدهای انتخابات – البته با امضای یک پیمان‌نامه – پشتیبانی کرد.

		۷	۸	۶	
					۸
	۳			۵	
۶			۳		۱
		۷	۵		
			۴		۶
	۶				
				۹	۷
			۸		
					۱

		۷		۶		۹
			۵		۲	
۸	۷		۲			
		۳		۵		۱
			۱		۲	
۹	۳					
		۹	۸			۶
			۱	۴		۸
			۸		۳	۴
						۵

سودوکو سخت ۱۸۱۲

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

سودوکو ۱۸۱۲

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

حل سودوکو سخت

۲	۶	۳	۷	۸	۹	۴	۱	۵
۷	۱	۹	۶	۱	۳	۷	۲	۸
۴	۱	۵	۸	۳	۶	۹	۳	۶
۹	۳	۶	۸	۷	۱	۲	۵	۴
۱	۲	۷	۳	۲	۶	۸	۹	۵
۸	۴	۵	۹	۶	۲	۱	۷	۳
۶	۷	۱	۲	۳	۸	۵	۹	۱
۳	۹	۴	۵	۲	۷	۸	۶	۱
۵	۸	۲	۱	۹	۶	۳	۴	۷

حل سودوکو ۱۸۱۱

۶	۷	۱	۹	۲	۸	۳	۴	۵
۳	۴	۵	۷	۶	۱	۸	۲	۹
۹	۸	۲	۴	۵	۳	۶	۱	۷
۴	۱	۶	۳	۲	۹	۷	۸	۵
۸	۲	۷	۶	۴	۹	۱	۵	۳
۵	۳	۹	۸	۱	۷	۴	۶	۲
۱	۹	۲	۱	۷	۴	۵	۳	۶
۷	۵	۳	۱	۹	۶	۲	۸	۴
۲	۶	۳	۸	۵	۷	۹	۱	۴

جدول ۲۸۱۵

۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱	۸	۵	۲	۹	۳	۱	۴	۷	۶	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴
۲	۱	۳	۵	۷	۹	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹
۳	۲	۴	۶	۸	۱۰	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰
۴	۳	۵	۷	۹	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰
۵	۴	۶	۸	۱۰	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱
۶	۵	۷	۹	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱
۷	۶	۸	۱۰	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲
۸	۷	۹	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲
۹	۸	۱۰	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳
۱۰	۹	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳
۱۱	۱۰	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴
۱۲	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴
۱۳	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵
۱۴	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶
۱۵	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷

جدول ۲۸۱۶ ■ طراح: ییزن گورانی

افقی:

۱- سوره هشتادم قرآن کریم- انگردازی - شهر فولاد در استان اصفهان ۲- کافی- سردار- به کمک آن می‌توان اجسام سنگین را آسان‌تر جابه‌جا کرد ۳- راهی که به آخر نمی‌رسد!- برج دیدنی فرانسه- شرم- پدربزرگ ۴- پودر دستگاه‌های زیراکس و پرینتر- بدون آمیختگی- محل نشستن ۵- تأمینات امروزی- بندری در اوکراین- کنف ۶- پول ایتالیا- خاکستر- خدای هندو ۷- چهره‌نما- حاجت- نرمی و روانی ۸- پسر رستم در شاهنامه- سرشار ۹- نوعی اجاق برقی- قانونی که چنگیز برای مغولان وضع کرده بود- کاری ۱۰- روشنائی‌ها- پول بسیار ناچیز- اسم شهید روایت فتح- زندانیان- خبرگزاری ایتالیا ۱۳- سگ چاقو تیز کنی- نیش سرما- مونس- قدم یکپا ۱۴- سپاه‌ری- شاخه‌ای از ریاضیات- سرخ‌رنگ ۱۵- اشتباهاتی که نمازگزار هنگام خواندن نماز مرتکب می‌شود- استحکام - سال.

عمودی:

۱- پندگرفتن- قشر، پوسته- خیرچین ۲- حس لامسه- مراسمی که به یاد شخصی برگزار می‌شود ۳- صحنه نمایش- نگاه کردن- نوعی اسباب‌بازی ۴- ثروتمند- از جنگ‌های معروف امام‌علی (ع) - بعد از آذر ۵- بازداشتن از انجام کاری- صدای خنده بلند- همدم ۶- ارزشمند- از پسران فریدون